

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

شماره ترتیب چاپ ۱۸۹۷

شماره چاپ سابقه

شماره دفتر ثبت ۵۹۰

دوره پنجم - سال چهارم

۱۳۷۸ - ۱۳۷۹

تاریخ چاپ ۱۳۷۹/۲/۳

یک شوری

طرح استفساریه تبصره ذیل ماده (۹) قانون تشکیلات و
اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۶۳

امور قضائی و حقوقی

کمیسیونهای ارجاعی

اداره کل قوانین

بِسْمِ تَعَالَى

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای ناطق نوری
ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً، از آنجائی که بین مفاد تبصره (۲) ماده (۱) قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مضمون ۱۳۶۳ و تبصره ذیل ماده (۹) آن چنین ابهامی وجود دارد که آیا بقعه متبرکه حضرت علی بن موسی الرضا علیه آلاف و تحیة و الثناء از پرداخت هزینه های دادرسی، ثبتی و اجرائی معاف می باشد یا خیر، طرح ذیل جهت طی مراحل قانونی تصویب تقدیم می گردد:

توسلی - رضائی سررده - محمد نبوتی - زارعی فتوائی - احمدی زادسرای -
خواججه پور - بهمن اخوان - درویش زاده - عظیمی - کامل خیرخواه - عباسی - مروی
الله قلی زاده - ایرانی - رضائی بجنورد - مجیدی.

طرح استفساریه تبصره ذیل ماده (۹) قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۶۳

موضوع استفسار:

ماده واحده - آیا بقعه متبرکه حضرت رضا علیه السلام به لحاظ اطلاق عبارت «بقاع متبرکه» مذکور در تبصره ذیل ماده (۹) قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۶۳ مشمول برخورداری از مزایای معافیت از پرداخت مخارج و هزینه‌های دادرسی و ثبتی و اجرائی این تبصره می‌شود یا منصرف از آن است؟

قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف

و امور خیریه مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲

- ماده ۱- از تاریخ تصویب این قانون سازمان اوقاف به سازمان حج و اوقاف و امور خیریه تفویض می‌گردد و امور ذیل به‌عهد این سازمان واگذار میگردد .
- ۱- اداره امور سقوفات عام که فاقد متولی بوده یا مجهول التولیه است و سقوفات خاصه در صورتیکه مصلحت وقف و بطون لاحق و یا رفع اختلاف سقوف علیهم متوقف بر دخالت ولی فقیه باشد .
- ۲- اداره امور اسکن مذهبی اسلامی که ترتیب خاصی برای اداره آنها داده نشده است . به استثناء مساجد و مدارس دینی و تکایا .
- ۳- اداره امور مؤسسات و انجمنهای خیریه‌ای که از طرف دولت یا سایر مراجع ذیصلاح به سازمان معول شده یا بشود .

۴- اداره مؤسسات و انجمنهای خیریه‌ای که به تشخیص دادستان محل فاقد مدیر باشد (تا تعیین تکلیف از طرف دادگاه)، ضم امین در مؤسسات و انجمنهای خیریه‌ای که به تشخیص دادستان محل مدیر آن فاقد صلاحیت باشد (تا تعیین تکلیف از طرف دادگاه) و همچنین است و در صورت نبودن یا عدم صلاحیت ناظر (در مواردی که ناظر پیش‌بینی شده باشد).
۵- انجام امور مربوط به گورستانهای متروکه موقوفه‌ای که متولی معین ندارد و اتخاذ تصمیم لازم در مورد آنها.

۶- کمک مالی در زمینه تبلیغ و نشر معارف اسلامی.

تبصره ۱- سرپرست سازمان باید از طرف ولی فقیه مجاز در تصدی اموری که متوقف بر اذن ولی فقیه است باشد.

تبصره ۲- بقاع متبرکه که حضرت رضا علیه‌السلام و حضرت احمد بن موسی (شیراز) و حضرت معصومه و حضرت عبدالعظیم (ع) و موقوفات مربوط به آنها که متولی خاص نداشته باشد و موقوفاتی که برای اداره هر کدام آنها از طرف ولی فقیه نایب‌التولیه تعیین شده یا بشود از شمول این قانون مستثنی است و در غیر اینصورت اداره آنها با سازمان خواهد بود.

ماده ۲- از تاریخ تصویب این قانون سازمان اوقاف از نخست‌وزیر و متنزع و اداره امور حج و زیارت اماکن متبرکه اسلامی خارج از کشور و امور اوقاف تحت عنوان سازمان حج و اوقاف و امور خیریه وابسته به وزارت ارشاد اسلامی اداره میشود.

ماده ۳- هر موقوفه دارای شخصیت حقوقی است و متولی یا سازمان حسب مورد نماینده آن میباشد.

ماده ۴- متولی موقوفه کسی است که به موجب مفاد وقفنامه و مقررات قانون مدنی یا این قانون واجد این سمت باشد. در مورد اعتراض اشخاص با رعیت مواد ۱۴ تا ۱۷ این قانون اقدام خواهد شد.

تبصره ۱- موقوفاتی که متولی آنها عزل یا فوت میشود تا تشخیص متولی بعدی و موقوفاتی که متولی آنها ممنوع المداخله میشود تا رفع ممنوعیت یا ضم امین در حکم موقوفات بدون متولی است.

تبصره ۲- هر گاه شخص یا اشخاصی که در وقفنامه بعنوان متولی معین شده‌اند وجود نداشته باشند و یا اوصاف مقرر در وقفنامه منطبق با شخص یا اشخاص معینی نگردد موقوفه در حکم موقوفه مجهول‌التولیه است.

تبصره ۳- در موقوفاتی که شرط مباشرت نشده باشد هر گاه متولی برای انجام تمام یا قسمتی از امور مربوط به موقوفه و کیلی انتخاب کند و کیلی

مزبور باید توانائی انجام مورد وکالت را داشته باشد در صورتیکه وکیل انتخابی به تشخیص سازمان قادر به ایفاء وظایف معوله نباشد مراتب کتبا به متولی ابلاغ خواهد شد هر گاه ظرف دو ماه برای متولیان مقیم ایران و چهار ماه برای متولیان مقیم خارج کشور، متولی اقدام به تغییر وکیل ننماید موضوع به دادگاه صالح احاله و پس از ثبوت عدم توانائی وکیل مزبور با ابلاغ سازمان از دخالت ممنوع میشود این حکم شامل وکلای که قبلاً نیز انتخاب شدهاند خواهد بود.

ماده ۵- سازمان حج و اوقاف و امور خیریه میتواند در اموری که اداره آن بمعهد این سازمان است شخص یا هیاتی از اشخاص متدین و معروف به امانت را بعنوان امین یا هیات امنا تعیین نماید.

تبصره ۱- نحوه انتخاب و برکناری و شرایط و حدود اختیارات و وظایف امین یا هیات امنا و میزان حق الزحمه آنان همچنین نظامات راجع به حفظ و نگهداری اماکن و اموالی که اداره آن بمعهد سازمان حج و اوقاف و امور خیریه میباشد بموجب آئیننامه‌هایی که براساس مقررات و سن و خصوصیات اماکن مربوط که به تصویب هیات وزیران میرسد خواهد بود.

تبصره ۲- ندور نقدی که جهت مشخصی برای مصرف آن معین نشده است و وجوه حاصل از فروش اموال منقول زائد بر احتیاجی که به این قبیل اماکن اهداء میشود با جلب نظر اداره اوقاف بوسیله هیات امنا به ترتیب در امور ذیل مصرف میشود:

الف - عمران و آبادی اماکن مذکور.

ب - تدارک وسائل رفاه و بهداشت زوار این اماکن و ساکنان ناحیه.

ج - نشر معارف اسلامی و تبلیغات مذهبی و تعظیم شعائر دینی در آن محل.

د - کمک به مدارس علوم دینی در آن محل.

ه - خیرات و میراث مطلقه.

ماده ۶- صرف درآمد موقوفات بمنظور بقا عین آنها بر سایر مصارف مقدم است و متولی موظف است موجبات آبادانی ربات موقوفه را در جهت بهره‌برداری صحیح از آنها بمنظور اجرای نیت واقف فراهم آورد.

تبصره - در صورتیکه درآمد یکساله موقوفه یا اماکن اسلامی برای تعمیر و یا نوسازی آن کافی نباشد درآمد دو یا چند سال در حساب مخصوصی ذخیره و به موقع به مصرف خواهد رسید.

ماده ۷- هر گاه متولی یا ناظر نسبت به عین یا منافع موقوفه تعدی یا تفریط نماید یا در انجام وظایف مقرر در وقتنامه و قانون و آئیننامه‌ها و مقررات

مربوط مسامحه و افعال ورزد ، با رسیدگی شعبه تحقیق و حکم دادگاه حسب مورد معزول یا ممنوع المداخله یا ضم امین خواهد شد .

تبصره ۱- به متولی و ناظر ممنوع المداخله در زمان ممنوعیت حق التولیه و حق التناظره تعلق نخواهد گرفت مگر آنکه برائت آنان ثابت شود و در مواردی که ضم امین میشود اوقاف حق امین را خواهد پرداخت .

تبصره ۲- در مواردی که مطابق قانون مدنی یا این قانون ضم امین میشود درگاهها میتوانند سازمان حج و اوقاف و امور خیریه را هم بعنوان امین تعیین کنند .

تبصره ۳- نسبت به تعدی و تفریط با سایر تخلفات مدیران و ابناء مؤسسات - بنیادهای خیریه طبق اساسنامه مؤسسه و بنیاد مربوط اقدام خواهد شد . و در صورتیکه اساسنامه آنها در این موارد ساکت یا ناقص باشد مشمول مقررات پیشینی شده در این ماده و تبصره های آن خواهند بود .

تبصره ۴- کلیه مباشران موقوفات و اماکن مذهبی اعم از متولی و ناظر و ابناء و مدیران و ابناء مؤسسات و بنیادهای خیریه مذکور در این قانون در حکم امین میباشند در صورت تعدی یا تفریط یا تخلفات دیگر ملزم به تأدیه حقوق و وجوه و اموال و جبران خسارات ناشی از اعمال خود خواهند بود هر گاه عمل آنها مشمول عناوین کیفی باشد از طریق مراجع قضائی نیز تعقیب و به مجازات مقرر محکوم خواهند شد .

ماده ۴- درآمد موقوفات مجهول المصرف و موقوفاتی که به صیغه میراث مطلقه وقف شده قابل مصرف در تحقیق و تبلیغ و نشر کتب در زمینه معارف اسلامی و عمران موقوفات میباشد زیر نظر سازمان به مصرف میرسد .

تبصره - درآمد موقوفات متعذرالمصرف و موقوفاتی که عواید آنها به سبب قلت گرچه با پس انداز چند سال برای اجرای نظر واقف کافی نباشد با تشخیص تحقیق اوقاف در موارد اقرب به غرض واقف در محل به مصرف میرسند . آن قسمت از درآمد موقوفاتی که بعلت کثرت عوائد زائد بر مصرف متعارف باشد حتی الامکان در موارد اقرب به نظر واقف صرف گردد و در صورت نبودن مورد اقرب در مطلق امور خیریه به مصرف خواهد رسید . مقصود از متعذرالمصرف آنست صرف درآمد موقوفه در مصارف مقرر بعلت فراهم نبودن وسایل و یا انتفاء موضوع و یا عدم احتیاج به مصرف مقدور نباشد .

ماده ۵- سازمان حج و اوقاف و امور خیریه نسبت به مواردی که در بندهای ماده یک این قانون بعهده آن گذاشته شده در صورت عدم اقدام

متولی یا ائمه یا موقوف علیهم حق تقاضای ثبت و سایر اقدامات لازم و اعتراض و اقامه دعوی را دارد. همچنین میتواند در مواردی که لازم بداند و مصلحت موقوفه ایجاب نماید در دعاوی مربوط وارد دعوی شده و به احکام صادره اعتراض کند.

تبصره - در کلیه موارد مذکور در این ماده سازمان حج و اوقاف و امور خیریه، موقوفات عام، بقاع متبرکه، اماکن مذهبی اسلامی، مدارس علوم دینی و مؤسسات و بنیادهای خیریه از پرداخت مخارج و هزینه های دادرسی و ثبتی و اجرائی معاف میباشند.

ماده ۱۰ - ثبت معاملات راجع به عین یا منافع موقوفات و بنیادها و مؤسسات خیریه مذکور در ماده ۹ در دفاتر اسناد رسمی موقوف به موافقت سازمان حج و اوقاف و امور خیریه است. دفاتر اسناد رسمی مکلفند رونوشت مصدق و قفنامه ها و اسناد راجع به وقف را ظرف ۱۰ روز پس از ثبت به اداره اوقاف مربوطه ارسال دارند.

تبصره - ادارات ثبت مکلفند رونوشت مصدق اسناد مالکیت وقف را پس از صدور به اداره اوقاف محل تحویل نمایند. متولیان نیز موظفند ظرف دو ماه از تاریخ اجرای این قانون رونوشت مصدق اسناد مالکیت و رونوشت و قفنامه های موجود نزد خود را برای حفظ و نگهداری به اداره اوقاف مربوط تسلیم دارند. ماده ۱۱ - حق التولیه متولی و یا سازمان (در قبال اعمال تولیت نسبت به موقوفات متصرفی) همچنین حق النظاره ناظر به میزان مقرر در قفنامه است و در صورتیکه و قفنامه موجود نباشد و یا میزان حق التولیه و حق النظاره در آن تعیین نشده باشد حق التولیه به مقدار اجرت المثل از عایدات خالص خواهد بود.

ماده ۱۲ - سازمان حج و اوقاف و امور خیریه وجوهی را که از محل هدایای مستقل و حق التولیه و حق النظاره دریافت میدارد طبق بودجه ای که هر سال تنظیم و به تصویب هیأت دولت خواهد رساند رأساً به مصرف میرساند.

ماده ۱۳ - وجوهی که از محل پذیره و اهدائی حاصل از اجاره و استیجار رقبات موقوفه دریافت میگردد از عواید همان موقوفات محسوب و به مصارف مقرر خواهد رسید.

تبصره - نحوه و ترتیب وصول پذیره و اهدائی مطابق آییننامه ای است که به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

ماده ۱۴ - تحقیق در جمع و خرج عواید راجع به وقف و نیز صدور مفاسد حساب و تطبیق مصارف با مفاد و قفنامه و تشخیص متولی و ناظر موقوف علیهم

(با رعایت ماده ۷ این قانون و تبصره‌های آن) با شعب تحقیق اوقاف است مگر در موقوفات مخصوص التولیه در صورتی که منظره تعدی و تغریب متولی نباشد .

ماده ۱۰ - هیأت تحقیق اوقاف مرکب از دو قسمت حقوقی و حسابرسی است و شعب آن برحسب ضرورت در مراکز استانها و شهرستانها تأسیس میگردد .
تبصره - ادارات اوقاف او اشخاص ذینفع در صورتیکه اعتراض داشته باشند میتوانند پس از ابلاغ نظر شعبه تحقیق اعتراض خود را در دادگاههای دادگستری طرح نمایند . حکم این ماده در مورد بنیادها و مؤسسات خیریه و اماکن مذهبی اسلامی نیز جاری است .

ماده ۱۱ - در مورد اراضی که برای احداث مراکز آموزشی یا درمانی وقف میشود در صورتیکه متولی بدون عذر موجه در مدت مناسب با تشخیص سازمان اقدام مؤثری برای احداث آن مراکز نکند و الزام متولی هم به انجام آن ممکن نباشد سازمان میتواند حسب مورد آن اراضی را در اختیار وزارت آموزش و پرورش ، وزارت بهداشت ، سازمان بهزیستی ، هلال احمر محل یا سازمان دیگری که وظایف آن متناسب با اهداف واقف باشد قرار دهد تا اقدام لازم بعمل آورند .

ماده ۱۲ - آئین‌نامه‌های اجرایی این قانون و کیفیت تحقیق در شعب تحقیق با پیشنهاد سازمان بتصویب هیأت وزیران خواهد رسید .

ماده ۱۸ - کلیه قوانین و مقرراتی که با این قانون مغایرت دارد از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون لغو میگردد .

ورود به اداره قوانین شورای نگهبان

تاریخ ثبت : ۱۳ / /

شماره ثبت :

شماره دفتر کل :

شماره شناسه :

شماره :

